

ŠIAULIŲ
UNIVERSITETAS
SOCIALINĖS GEROVĖS
IR NEGALES STUDIJŲ
FAKULTETAS

*Esame tam, kad drauge kurtume idėjas,
skleistume ir įprasmintume žinias.*

SUP MOKSLEIVIŲ PROFESIJOS KOMPETENCIJŲ PLĖTOTĖS MODELIAI

Prof. L. Radzevičienė

2020

Profesinės inkliuzijos modelis (JK, Lenkija)

- **5 žingsnių metodas:** mokymas realiomis sąlygomis, būsimoje darbo vietoje, kur mokymo turinys pritaikytas prie gamybos proceso, rinkos poreikių. Šio modelio „sėkmės“ principas – **tinkamas žmogus tinkamoje vietoje.**
- 1) psichologinis parengimas;
 - 2) demonstravimas (nuosekliai, atskiromis fazėmis rodoma darbo eiga, atkreipiant dėmesį į svarbiausius dalykus);
 - 3) praktinis proceso išbandymas (savarankiškai atlieka veiksmus, keliami klausimai, aiškinamasi);
 - 4) įgūdžių įtvirtinimas (stebint mokytojų, leidžiama dirbti savarankiškai);
 - 5) mokymo pabaiga (dirba savarankiškai, jam paskiriamas asmuo, į kurį, kilus neaiškumams, gali kreiptis).
- Iš pradžių dažniau kontroliuojama ir padedama, vėliau, situacijai klostantis sėkmingai, mokymas baigiamas.

- ***Profesinio konkurencingumo (dualinis) modelis (Vokietija, Italija):*** profesijos mokymas grindžiamas žiniomis (*žinių ir gebėjimų aspektu netaikoma jokių nuolaidų įgyjant valstybės pripažintą profesinę kvalifikaciją, profesinio ugdymo turinys nėra nei modifikuotas, nei adaptuotas*), tačiau – parenkant mokymo technologijas, metodus, socialinės paramos formas.
- Modelio išskirtinis bruožas: parengti asmenis profesijai taip, kad jie galėtų konkuruoti darbo rinkoje. To siekiama derinant teorinį mokymą mokykloje su praktiniu mokymu įmonėje.

- ***Profesinės segregacijos (Vokietija, JK). modelis*** vertintinas kaip izoliuojantis specialiųjų poreikių asmenį (išskyrus jei tai pradinis ugdymo(si) etapas).
- Kita vertus, pačiais sunkiausiais atvejais, net ekonomiškai stipriose valstybėse jis pripažįstamas kaip vienintelė išeitis. Izoliaciją siekiama kompensuoti gyvenimo kokybe ir žmogaus orumo palaikymu. Kadangi ikiprofesinio ugdymo situacijoje (kai kuriais atvejais) pravartu tiesiog sudaryti sąlygas imituoti darbinę veiklą, segregacinio modelio elementai gali būti sėkmingai taikomi ugdymo praktikoje.

- ***Profesinio mokymo modelis (Lietuva)***, yra dominuojantis Lietuvoje, tačiau mokslininkų ir praktikų vertinamas kaip nebaigtas, reikalaujantis kaitos (nepasižymi glaudžiais ryšiais su darbdaviais, nepakankamai realiai vertinama situacija darbo rinkoje, nugali institucijos kaip organizacijos, o ne neįgalaus asmens interesai).
- Visgi šis modelis turi rezervų būti tobulinamas: mokyklos patirtis steigiant saugaus darbo dirbtuves, kur silpniausiems mokiniams sudaromos sąlygos tobulėti, „pastiprinti“ savo žmogiškąjį kapitalą.
- Tokio ugdymo tikslas yra išmokyti mokinį profesijos. Daug dėmesio teikiama specialybės teoriniam mokymui, o mokymo sąlygos dažnai būna nutolusios nuo realios gamybos

- **Profesinės karjeros projekto modelis (Italija, JK)**

Pagrindiniai bruožai:

- 1) individualizuotas santykis su neįgaliuoju, atsižvelgiant į jo individualius poreikius ir realias galimybes.
- 2) profesinė karjera planuojama atsižvelgiant į perspektyvą: kaip ji paveiks tolesnį asmens gyvenimą.
- 3) neįgalaus asmens ir jo artimųjų gyvenimo kokybę, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą, kiek ji yra ilgalaikė?
- 4) atsižvelgiama į regiono, kuriame gyvena neįgalusis asmuo, poreikius.
- 5) atliekama galimybių įsitvirtinti darbo rinkoje studija.

- **ES socialinės politikos dokumentų analizė leidžia teigti, kad profesinės reabilitacijos procesas suvokiamas kaip**
- **profesinio konsultavimo,**
- **profesinio rengimo ir**
- **profesinės adaptacijos vienovė.**

Tik esant šių profesinės reabilitacijos sistemos elementų efektyviai sąveikai įmanomas teigiamas rezultatas: neįgaliųjų dalyvavimas darbo rinkoje.